

The Role of Women in Strengthening Iran's Soft Power in the Vision Document of 1404: Examining the View of Ayatollah Khamenei

Elaheh Sadeghi

Assistant Professor Department of Political Science, Tarbiat Modares University, Tehran. Iran.

Email: E-sadeghi@Modares.ac.ir

 0009-0003-9208-8854

Jalil Dara

Associate Professor Department of Political Science, Tarbiat Modares University, Tehran. Iran (Corresponding Author).

Email: j.dara@modares.ac.ir

Abstract

Today, the evolving nature of international policies and the decreasing acceptance of hard power have led countries to focus on the manifestations of soft power. In response, many nations have adopted various strategies to enhance their soft power resources and components. Iran is no exception and should strive to further strengthen its soft power. One of the key documents guiding this effort is Iran's Vision Document for 1404, which emphasizes the various components of soft power, particularly its social aspects. The document identifies ways to enhance Iran's capabilities and transform them into soft power. Women, representing half of Iranian society, can play a crucial role in achieving and promoting soft power. Therefore, this research seeks to answer the question: How is the role of women in strengthening the social components of Iran's soft power outlined in the Vision Document for 1404, with particular emphasis on the statements of Ayatollah Khamenei? To answer this, the document's text and relevant statements were analyzed using qualitative content analysis, identifying six key categories regarding the role of women in strengthening Iran's soft power. The findings indicate that women contribute significantly to strengthening Iran's soft power through consolidating the institution of the family, advancing education, fostering a moral society, observing hijab and chastity, nurturing national spirit, and participating in various fields.

Keywords: Women, soft power, socio-political components, Vision Document 1404, Ayatollah Khamenei

نقش زنان در تقویت قدرت نرم ایران در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴: بررسی دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای

الهه صادقی

استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

Email: E-sadeghi@Modares.ac.ir

 0009-0003-9208-8854

جلیل دارا

دانشیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

Email: j.dara@modares.ac.ir

چکیده

امروزه تغییر ماهیت سیاست‌های بین‌المللی و کاهش مقبولیت کاربرد قدرت سخت، منجر به توجه کشورها به مظاهر قدرت نرم شده است. اکثر کشورها، اقدامات متفاوتی به منظور ارتقای منابع و مؤلفه‌های قدرت نرم خود انجام داده‌اند. کشور ایران نیز از این امر مستثنا نیست و باید در جهت تقویت روزافزون قدرت نرم خویش همت گمارد. یکی از اسناد مهم کشور ایران که به مؤلفه‌های مختلف قدرت نرم به‌ویژه مؤلفه‌های اجتماعی آن تأکید کرده، سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ است که در راستای این سند، همه اقشار مختلف مردم اعم از مرد و زن، باید این مؤلفه‌ها را در جهت ارتقای توانمندی ایران شناسایی نمایند و برای تبدیل آن به قدرت نرم تلاش ورزند. در واقع زنان به‌عنوان نیمی از اعضای جامعه ایران، برای دستیابی و ارتقای قدرت نرم می‌توانند نقشی تأثیرگذار داشته باشند. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ با تأکید بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، نقش زنان در تقویت مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم ایران چگونه ترسیم شده است؟ برای دستیابی به پاسخ، با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوای کیفی، متن سند و بیانات ایشان بررسی و ۶ مقوله در خصوص نقش زنان در تقویت قدرت نرم ایران تعیین گردید. یافته‌ها نشان داد که زنان با تحکیم نهاد خانواده، علم‌آموزی، تحقق جامعه اخلاقی، رعایت حجاب و عفاف، تقویت روحیه ملی و مشارکت در عرصه‌های مختلف، نقش مهمی در تقویت قدرت نرم ایران دارند.

کلیدواژه‌ها: زنان، قدرت نرم، مؤلفه‌های اجتماعی، سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، آیت‌الله خامنه‌ای.

مقدمه و بیان مسئله

در عرصه بین‌الملل، قدرت به معنای توانایی یک کشور در بهره‌گیری از امکانات و منابع جهت تأثیرگذاری بر رویدادهای بین‌المللی به نفع خود می‌باشد. کشورها ناگزیرند که برای تأمین رفاه شهروندان، حفظ و افزایش امنیت و مقابله با تهدیدات داخلی و خارجی، سیاست‌هایی را در جهت تقویت قدرت خویش اتخاذ نمایند؛ اما نکته حائز اهمیت این است که در دنیای امروز به دلیل تغییر سرشت و ماهیت برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های بین‌المللی باعث تغییر و تحول منابع قدرت شده و شکل‌های نامحسوس قدرت دارای ارزش و اعتبار بالاتری شده‌اند (بیشگاهی‌فرد و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۹۰). به تعبیر دیگر، خاستگاه اصلی قدرت تغییر پیدا کرده و اکثریت کشورها نیز قدرت و توانمندی را نه بر پایه منابع مادی، بلکه در توانایی تغییر عملکرد و رفتارهای دیگر دولت‌ها تعریف می‌کنند. این بُعد از قدرت، قدرت نرم نامیده می‌شود که برآیند و محصول کسب اعتبار بین‌المللی و تأثیرگذاری غیرمستقیم در کشورهای دیگر است. بر این اساس کشوری که بتواند موضوعات مورد علاقه خویش را به دستور سیاسی تبدیل کند و از منظر دیگر کشورها، جذاب و مورد پذیرش باشد، توانسته قدرت نرم خویش را تقویت نماید. پس هر کشوری بتواند از قدرت نرم برخوردار گردد، بر میزان مقبولیت عمومی‌اش افزوده می‌شود. همچنین در تعامل با کشورهای دیگر موفق‌تر و در تنظیم نظام قدرت بین‌الملل نقش تأثیرگذاری پیدا می‌کند. البته ذکر این نکته حائز اهمیت است که پس از طرح شدن نظریه قدرت نرم در عرصه روابط بین‌الملل، اغلب نظریه‌ها به روی منابع و مؤلفه‌های خارجی قدرت نرم متمرکز شدند؛ درحالی‌که انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران به همه دنیا نشان داد که آن چیزی که تولیدکننده قدرت نرم است، صرفاً دیپلماسی فعال و توانمندی در سیاست خارجی نیست؛ بلکه استحکام ساخت درونی قدرت ملی منجر به قدرت نرم بین‌المللی می‌گردد. در واقع در سطح ملی، دارایی‌های یک کشور می‌تواند در عرصه بین‌الملل، آن را به بازیگری توانمند تبدیل نماید؛ زیرا اگر کشوری در داخل با مشکلاتی نظیر عدم وحدت و همبستگی ملی، ناکارآمدی سیاسی و ... روبه‌رو باشد، نمی‌تواند با اقتدار در محیط بیرون از خود به فعالیت بپردازد.

قدرت نرم، در سطح ملی دارای منابع و مؤلفه‌های مختلف فرهنگی، علمی، روان‌شناختی، اجتماعی و ... است که در نظام جمهوری اسلامی به میزان فراوانی یافت می‌شود. در واقع پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نظام جمهوری اسلامی بر مبنای اصول و آموزه‌های دین اسلام شکل گرفت که بر پایه چنین مؤلفه‌هایی نظیر توکل به خدا،

حق‌گرایی، معنویت‌گرایی، عدالت‌طلبی از ظرفیت‌های قدرت نرم بسیار بالایی برخوردار است (افتخاری و شعبانی، ۱۳۸۹: ۱۵۴). بر این اساس، با توجه به ماهیت و سرشت قدرت نرم و تأثیرگذاری آن بر روی کشورهای دیگر و با توجه به جایگاه ایران بر پایه آموزه‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی و ... باید همه اقشار مختلف مردم اعم از زن و مرد برای تقویت قدرت نرم ایران همکاری و مشارکت نمایند. زنان به‌عنوان نیمی از اعضای جامعه باید در این عرصه با تمام قدرت فعالیت نمایند؛ زیرا زنان از ویژگی‌های روحی و جسمی خاص و نقش‌های متعددی در خانواده و جامعه برخوردارند و می‌توانند نقش اساسی و تأثیرگذار در ارتقای مؤلفه‌های متفاوت قدرت نرم به‌ویژه مؤلفه‌های اجتماعی آن در ایران ایفا نمایند؛ البته در خصوص این موضوع در تحلیلی کلان دو رویکرد موجود است. رویکرد اول از سنت تأثیر پذیرفته و نقش زن را صرفاً در چهارچوب خانواده تعریف می‌کند و معتقد است که زن با استحکام خانواده، فرزندآوری و تربیت فرزندان نقش مؤثری در تقویت قدرت نرم ایران دارد. رویکرد دوم، رویکردی مدرن و غربی است که نقش زن را تنها در عرصه اجتماع تعریف می‌کند؛ یعنی زن با مشارکت در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باعث ثبات، کارآمدی و مشروعیت نظام سیاسی می‌گردد و در نهایت قدرت نرم ایران ارتقا می‌یابد؛ اما آنچه حائز اهمیت است، میزان نسبتی است که میان این دو دیدگاه بر اساس ویژگی‌های روحی و جسمی و مختصات فرهنگی، مذهبی و اجتماعی زن ایرانی برقرار است.

در این خصوص یکی از مهم‌ترین صاحب‌نظران گفتمان انقلاب اسلامی از جمله آیت‌الله خامنه‌ای نسبتی بین این دو دیدگاه برقرار و فهمی نوین از نقش زنان در تقویت قدرت نرم ایران خلق کرده‌اند. در این بین، در طی این ۴۵ سال فعالیت نظام جمهوری اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای به‌منظور آبادانی و قدرت ایران و تأثیرش بر روی دیگر کشورها، دیدگاهی منسجم از نقش زنان در تقویت قدرت نرم ایران ترسیم کرده‌اند؛ زیرا از منظر ایشان زنان، نیمی از جامعه ایران هستند که آبادانی و قدرت ایران به فعالیت همه افراد (اعم از مرد و زن) نیازمند است. بر این اساس این پژوهش به دنبال این است که نقش زنان را در تقویت مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم ایران در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ با تأکید بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای بررسی نماید؛ زیرا از یک‌سو این سند بعد از قانون اساسی یکی از مهم‌ترین اسناد در خصوص سیاست‌های کلی نظام است که به مؤلفه‌های مختلف قدرت نرم برای رسیدن به جایگاه برتر اقتصادی، علمی و فناوری ایران در سطح منطقه و جهان اسلام تأکید کرده است و از سوی دیگر تمرکز بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای از این جهت دارای اهمیت است که اندیشه‌های ایشان

به‌عنوان رهبر کشور ایران و یکی از تأثیرگذارترین صاحب‌نظران مسلمان شیعه می‌تواند هدایت‌کننده فعالیت و مشارکت زنان ایران در عرصه خصوصی و عمومی گردد که در گام اول نقص و کاستی‌ها را در خانواده و جامعه رفع نماید، در گام دوم آرامش و امنیت را برقرار و جامعه اخلاقی را محقق سازد و در نهایت منجر به ارتقای قدرت نرم ایران گردد. بر این اساس این پژوهش به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ با تأکید بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، نقش زنان در تقویت مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم ایران چگونه ترسیم شده است؟ برای پاسخ به این پرسش، متن سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بیانات آیت‌الله خامنه‌ای از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۲ با روش تحلیل محتوی کیفی بررسی گردید.

۱. پیشینه پژوهش

در خصوص موضوع پژوهش حاضر، به‌صورت مستقیم پژوهشی به این موضوع نپرداخته است؛ به همین دلیل، ابتدا به برخی منابع اشاره خواهد شد که به‌صورت کلی به منابع و مؤلفه‌های قدرت نرم ایران پرداخته است. سپس به منابعی اشاره خواهد شد که با ۳ کلیدواژه قدرت نرم، زنان و ایران به این موضوع پرداخته‌اند. دسته اول منابعی هستند که در کلیت خود به منابع قدرت نرم ایران پرداخته‌اند؛

مقاله «منابع سیاسی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در افق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴» معتقد است که منابع سیاسی قدرت نرم ایران، قدرت لایزال الهی، ایستادگی مردم در برابر مشکلات، تعامل مردم و مسئولان و برخورداری از امنیت می‌باشد (جعفری و قربی، ۱۳۹۵: ۷۵-۹۴).

مقاله «بررسی منابع و ظرفیت‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای» اشاره کرده که ظرفیت و منابع قدرت نرم ایران از منظر آیت‌الله خامنه‌ای شامل دین، ولایت فقیه، فرهنگ شهادت و ایثار، استقامت و سازش ناپذیری با دشمن می‌باشد (ابراهیمی و داداشی، ۱۳۹۸: ۱-۱۹).

مقاله «منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران» معتقد است که رفتارها و کنش‌های غیرمنفعت‌طلبانه ایران با انگیزه‌های بشردوستانه نظیر کمک و حمایت از مظلومان و مستضعفان و ... منجر به ارتقای قدرت نرم ایران گردیده است (سعیدی و مقدمی‌فر، ۱۳۹۳: ۱۰۷-۱۲۷).

دسته دوم منابعی هستند که به‌صورت خاص به بررسی جایگاه زنان در تقویت قدرت نرم ایران پرداخته‌اند؛

مقاله «جایگاه و نقش علمی زنان در قدرت نرم» معتقد است معتمد است معتمد است که در نشریات، تولیدهای علمی به‌مثابه یکی از ادوات دیپلماسی علم در برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های علمی و تأثیرگذاری آن بر دیپلماسی علم دارای اهمیت است؛ اما با وجود اینکه زنان همانند مردان نقش عمده‌ای در توسعه پایدار دارند؛ اما زنان، تنها در ۱۰ درصد نشریات نقش را بر عهده داشتند. این در حالی است که بیش از ۹۰ درصد نشریات که با سردبیری زنان منتشر می‌شود، دارای رتبه‌های برتر هستند که نشان‌دهنده توانایی زنان در اداره نشریات است؛ اما سیاست‌گذاری‌ها برای مشارکت زنان در افزایش قدرت نرم در بعد علمی ناکافی است (نامور و ورع، ۱۴۰۱: ۱۲۷-۱۵۳).

مقاله «حجاب اسلامی در روابط بین‌الملل و نقش آن در تقویت قدرت نرم گفتمان اسلامی» معتقد است حجاب زنان به‌عنوان جلوه‌ای از گفتمان اسلامی با ماهیت قدرت نرم است که به‌وسیله هویت‌سازی و بسط گفتمان اسلامی در برابر گفتمان لیبرال غرب، موجب تقویت قدرت نرم در گفتمان اسلامی شده است (گیلاوندی و عبدخدایی، ۱۴۰۲: ۲-۵).

مقاله «حجاب زنان به‌مثابه مؤلفه قدرت نرم امنیت‌افزای حاکمیت دینی» معتقد است که حجاب در تقویت قدرت نرم ایران مؤثر است؛ زیرا حجاب در بین ادیان و تمدن‌های گذشته، تجلی‌بخش هویت ملی و اسلامی زنان بوده و کارکردهای روانی و اجتماعی حجاب توانسته است نقش به‌سزایی در سلامت روان جامعه؛ حفظ بنیان خانواده و حفظ امنیت اجتماعی جامعه داشته باشد (علی اکبری و دیگران، ۱۳۹۷: ۱۰۱-۱۲۸).

منابع ذکر شده در مقام مقایسه با پژوهش پیش‌رو، در دو شاخص توانمند علمی و حفظ حجاب دارای شباهت است؛ اما اغلب این پژوهش‌ها، این دو مقوله را در کلیت خود با روش توصیفی بررسی کرده‌اند و از ذکر سایر مقوله‌های موجود در خصوص نقش زنان در تقویت قدرت نرم ایران مغفول مانده‌اند. همچنین این پژوهش‌ها به مؤلفه‌های قدرت نرم توجه نکرده‌اند؛ در صورتی که قدرت نرم از مؤلفه‌های متعدد روان‌شناختی، علمی، اجتماعی و ... تشکیل شده است و پژوهش حاضر بر روی «مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم» متمرکز شده است. در نهایت اینکه هیچ یک از این پژوهش‌ها بر روی «سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بیانات آیت‌الله خامنه‌ای» متمرکز نبوده و نقش زنان را در تقویت قدرت نرم با «روش تحلیل محتوای کیفی» بررسی نکرده‌اند و نوآوری این پژوهش همین امر مهم است؛ زیرا از یک‌سو این سند بعد از قانون اساسی، از جمله مهم‌ترین اسناد در خصوص سیاست‌های کلان نظام است و بررسی این سند

می‌تواند مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم را به همه اقشار مختلف مردم اعم از زن و مرد بشناساند تا در سطح داخلی و خارجی ضامن ارتقای قدرت نرم ایران گردد. از سوی دیگر بررسی بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص موضوع مذکور می‌تواند راهنمای فعالیت و مشارکت زنان در عرصه خصوصی و عمومی گردد که نقص و کاستی‌ها را در خانواده و جامعه رفع، آرامش و امنیت را برقرار و جامعه اخلاقی را محقق سازد و در نهایت منجر به ارتقا قدرت نرم ایران گردد.

۲. تعریف مفاهیم

۲-۱. قدرت

در تعریف لغوی، قدرت^۱ به معنای زور، نیرو، استطاعت، تسلط، سلطه و ... می‌باشد. همچنین قدرت به معنای توانستن و توانایی داشتن است و به «صفتی که تأثیر آن بر وفق اراده باشد» معنا شده است (معین، ۱۳۷۱: ۱۰۷). همچنین قدرت در اصطلاح به معنای توانایی انجام یا کنترل عدم انجام کار و دیگران را به کاری واداشتن که مایل به انجام آن نیستند ذکر شده است (نای، ۱۳۸۲: ۳۶۴).

۲-۲. قدرت نرم^۲

قدرت نرم به معنای توانایی نفوذ بر رفتار دیگران برای به دست آوردن نتیجه مطلوب است. بر اساس این تعریف قدرت نرم اثرگذاری بر رفتار دیگران برای به دست آوردن نتایج مطلوب از طریق جذب به جای اجبار، تهدید و تطمیع است که این کار از راه جذابیت فرهنگی، تولید علم و دانش و ایده‌های سیاسی و ... صورت می‌پذیرد (رهبر، ۱۳۹۴: ۱۱). پس قدرت نرم توانایی شکل‌دهی، اثرگذاری بر روی باورهای دیگران است. در واقع، توانایی‌ای که تولید جذابیت می‌کند و منجر به فرمان‌برداری و تبعیت می‌گردد. قدرت نرم، قابلیت‌های یک دولت برای تأثیرگذاری (غیرمستقیم) بر رفتار سایر دولت‌های دیگر و جذب آنان به وسیله ابزارهای فرهنگی، ایدئولوژیکی و ... است (نیاکویی و ستوده، ۱۳۹۳: ۶۵-۸۰).

1. Power -Authority
2. Soft power

۳. مبانی نظری قدرت نرم

قدرت نرم مفهومی است که در حوزه‌های مختلف سیاسی، نظامی و اقتصادی به کار می‌رود. اندیشمندان در حوزه علوم سیاسی، قدرت نرم را ارائه چهره مثبت و موجه از خود، به دست آوردن اعتبار در اذهان عمومی داخلی و خارجی و دیگران را همراه با رضایت، تابع خویش ساختن است، تعریف می‌کنند. «جوزف نای»^۱ قدرت نرم را روشی برای کسب نتایج دلخواه، بدون تهدید و با تشویق می‌داند و بر این باور است که از این راه، کشورها می‌توانند به مقاصد خویش دست یابند؛ زیرا کشورهای دیگر، ارزش‌های آنان را می‌پذیرند و از اندیشه آنان متأثر و به پیروی و الگوبرداری از آنان می‌پردازند. بنابراین در مفهوم قدرت نرم، دستیابی به اهداف مورد نظر بر پایه جذب دیگران مهم است (نای، ۱۳۸۹: ۴۷-۴۸). پس هر زمان کشوری بتواند از طریق جذابیت‌های فرهنگی، تاریخی و ... خویش بتواند مردم کشور دیگر را به تفکر در اولویت‌های ارزشی خود وادارد و این تفکر در اولویت‌های جدید مردم آن کشور نقش ایفا کند، می‌توان گفت قدرت نرم آن کشور مؤثر واقع شده است و مطمئناً این کشور در صحنه ملی و جهانی، اقتداری به‌مراتب بالاتر خواهد داشت (شعبانی سارویی، ۱۳۹۲: ۸۰).

نای، قدرت نرم و سخت را دو سر طیف قدرت می‌داند که استراتژی و راهبرد قدرت سخت، استفاده از ابزارهای نظامی (مداخله نظامی) و دیپلماسی اجبارآمیز و تحریم اقتصادی است که به استفاده از سیاست‌های تقابلی با دیگر کشورها منجر می‌شود؛ درحالی‌که استراتژی و راهبرد قدرت نرم مبتنی بر ارزش‌های مشترک و ابزارهای صلح‌آمیز جهت حل مناقشات است. پس قدرت نرم با «توانایی نفوذ بر دیگران» برابر نیست، زیرا نفوذ می‌تواند مبتنی بر قدرت سخت، تهدید یا پاداش نیز باشد. قدرت نرم بیش از آنکه نفوذ و تأثیرگذاری بر دیگران باشد، توانایی جذب کردن همراه با رضایت است. در واقع قدرت جذب‌کننده به این معناست که کاری کنیم تا آنچه ما انجام می‌دهیم، دیگران نیز طلب کنند (نای، ۱۳۸۹: ۴۳). از منظر نای، منابع قدرت نرم اغلب از جنس غیرمادی (فرهنگی، ایدئولوژیکی، ارزش‌های سیاسی، دیپلماسی و سیاست خارجی) و منابع قدرت سخت، عمدتاً مادی نظیر منابع نظامی، اقتصادی است (nye, 2010, p. 123)، البته در دیدگاه نای، بین «منابع» و «عناصر» قدرت نرم تفاوت وجود دارد. منابع قدرت نرم در یک کشور، فرهنگ، ارزش‌های سیاسی و سیاست خارجی است؛ اما عناصر قدرت نرم، شامل مؤلفه‌های اجتماعی، روان‌شناختی، علمی و ... است.

1. Joseph Nye

منظور از عنصر روان‌شناختی، مهارت و توانمندی متولیان قدرت نرم در بهره‌گیری از روش‌های نفوذ اجتماعی و تأثیر گذاشتن بر نگرش‌ها و افکار مخاطبان است (Vuving, 2009) و عنصر اجتماعی قدرت نرم شامل مؤلفه‌هایی نظیر روحیه ملی، امنیت اجتماعی، سرمایه اجتماعی و ... است که هرچه در کشوری صلح، آرامش و امنیت برقرار باشد و سطح رضایتمندی و اعتماد مردم به مسئولان بیشتر باشد در نتیجه مشارکت مردم در حوزه‌های متفاوت بیشتر خواهد شد. بر این اساس هرچه مشارکت مردم بیشتر باشد، آن کشور از قدرت نرم بیشتری برخوردار است. پس هر چقدر کشوری از لحاظ مؤلفه‌های اجتماعی، علمی و ... از قدرت بیشتری برخوردار باشد، به سهولت می‌تواند افکار مخاطبان کشور مقابل را تحت تأثیر قرار دهد و آن کشور را در جهت تأمین منافع خویش ترغیب و همراه نماید (nye, 2013, p. 131).

قدرت نرم در دین اسلام تجلی چهره مثبت قدرت است که منشأ آن خداوند متعال می‌باشد. در دیدگاه اسلام، تعریف قدرت نرم متفاوت از تعریف قدرت نرم در علم سیاست. هر نوع توانمندی و قابلیت که صرفاً منافع سلطه‌گران را تأمین کند؛ هرچند بدون خشونت و زور باشد، از نظر اسلام مشروعیت ندارد. قدرت نرم در اسلام به مفهوم توانایی شکل‌دهی و بازسازی آگاهانه ادراک و علایق انسان‌ها از طریق فطرت و اخلاق است. اهداف اصلی این قدرت، هدایت انسان‌ها، اجرای عدالت، تنظیم صحیح رابطه بین انسان‌ها و نظم‌بخشی به ابعاد متفاوت زندگی است و به همین دلیل منابع قدرت نرم در اسلام علاوه بر مؤلفه‌های مادی، شامل مؤلفه‌های الهی و معنوی است. بنابر این منابع قدرت نرم اسلامی شامل فرهنگ (نظیر ایمان و باور قلبی به خداوند، معنویت، تعقل، ایثار و ...)، ارزش‌های سیاسی (ولایت‌پذیری، اجرای عدالت و ...) و مطلوبیت‌های سیاست خارجی (کمک به مستضعفان و مظلومان) است (جعفری‌پناه و پور احمدی، ۱۳۹۱: ۱۶-۱۷). همچنین عناصر قدرت نرم در اسلام نیز همان مؤلفه‌های علمی، روان‌شناختی، اجتماعی و ... است که در این پژوهش مؤلفه‌های اجتماعی مد نظر می‌باشد که علاوه بر مقوله‌های مادی، شامل مقوله‌های معنوی نظیر تحقق جامعه اخلاقی، فرهنگ ایثارگری، جهاد و ... است.

در خصوص تعریف قدرت نرم آیت‌الله خامنه‌ای، می‌فرمایند: «قدرت نرم، همان قدرت معنوی است. انسان از ابتدای عمر خویش تاکنون، گرفتار قدرتهایی همراه با خودخواهی بوده و این قدرتها، تنها چیزی که برایشان اهمیت نداشته، سرنوشت انسان‌هاست؛ اما مهم‌ترین مؤلفه قدرت معنوی، نجات بشر از این غرور و خودخواهی‌هاست (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۸/۰۷/۱۴). همچنین در بیانات ایشان در خصوص

مؤلفه‌های قدرت نرم به‌ویژه مؤلفه‌های اجتماعی آن به شاخص‌هایی نظیر «تحکیم نهاد خانواده»، «توانمندی علمی»، «تحقق جامعه اخلاقی»، «روحیه ملی»، «امنیت اجتماعی» و «سرمایه اجتماعی» نیز اشاره شده است.

۴. روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، تحلیل محتوای کیفی است. تجزیه و تحلیل مطالعات کیفی با روش تحلیل محتوای کیفی صورت می‌پذیرد که با بهره‌گیری از این روش، داده‌ها توصیف و تحلیل می‌شود. «فیلیپ استون»^۱ معتقد است که تحلیل محتوای کیفی، روشی است که پژوهشگر از یک پیام بر اساس قواعد معین، به‌صورت عینی، مؤلفه و نکاتی مشخص را کشف می‌کند (دارا و صادقی، ۱۴۰۲: ۲۷۰). در این روش، در بطن متن‌ها، کلمات مشخص تعیین می‌گردد و پژوهشگر وقوع، تکرار و ارتباط این کلمات را بررسی و پیام‌های آشکار و پنهان متن را استخراج می‌کند. به عبارت دیگر روشی است برای تحلیل و تفسیر ذهنی محتوای داده‌های درون متن به‌وسیله طبقه‌بندی نظام‌مند و کدبندی است. این روش، به پژوهشگر این امکان و فرصت را می‌دهد که با روشی علمی، اصالت و حقیقت داده‌ها را به‌صورت ذهنی بررسی و تفسیر نماید.

در این پژوهش برای بهره‌گیری از این روش، به مضامین نهان سخنرانی‌های آیت‌الله خامنه‌ای از سال ۱۳۶۷ تا ۱۴۰۲ توجه گردید و با بهره‌گیری از نرم‌افزار MAXQDA، با کلیدواژه «زنان»، در مجموع ۱۰۳۹ سخنرانی در خصوص زنان استخراج شد و سپس در گام بعدی با کلیدواژه «زنان و قدرت نرم»، ۵۲ سخنرانی در این خصوص یافت شد که موسسه حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه منتشر کرده است که نتایج جست‌وجوی بیانات ایشان به‌صورت فیش تهیه گردید.

مرحله بعدی، رویه تحلیل است که در پژوهش‌های کیفی، به‌صورت تخلص، تبیین و ساخت‌بندی است که پژوهش پیش‌رو، رویه تحلیل، ساخت‌بندی می‌باشد. سپس مرحله بعد، مشخص کردن واحدهای تحلیل است که واحد تجزیه و تحلیل در این پژوهش، پاراگراف می‌باشد. مرحله بعدی، کدگذاری برای مشخص کردن مقوله‌هاست (محمدپور، ۱۳۹۲: ۱۰۴) که از مجموع این کدهای تعیین شده، ۲۰ مقوله (شاخص) دسته‌بندی گردید که مقوله‌های مشابه حذف گردید و در نهایت ۶ مقوله تعیین و طبقه‌بندی شد.

1. Philip Stone

۵. یافته‌های پژوهش

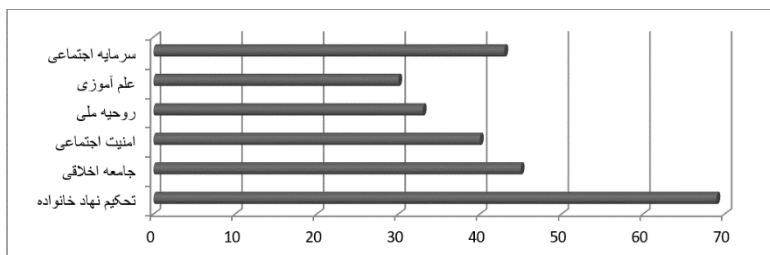
این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش اصلی است که در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ با تأکید بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، نقش زنان در تحکیم قدرت نرم ایران چگونه ترسیم شده است؟ برای پاسخ با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوی کیفی، متن سند و بیانات آیت‌الله خامنه‌ای از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۲ در خصوص نقش زنان در تقویت قدرت نرم بررسی و در نهایت ۶ مقوله مشخص گردید.

جدول ۱: کدگذاری و طبقه‌بندی مقوله‌ها

کد	جملات کلیدی	زیر مقوله	مقوله	فراوانی
الف	تشکیل خانواده	کانون تربیت انسانی کانون تربیت اجتماعی خانواده سالم برابر جامعه سالم انتقال موارث رشد انسانیت تحقق تمدن اسلامی-ایرانی	تحکیم نهاد خانواده	۶۹
ب	نقش مادری			
پ	فرزندآوری			
ت	تربیت فرزندان (هدایت و رشد خانواده)			
ث	تربیت اجتماع			
ج	اصلاح خانواده، اصلاح جامعه			
چ	پایبندی به ارزش‌ها و اصول	پایبندی به فضایل اخلاقی دوری از رذایل اخلاقی	جامعه اخلاقی	۴۵
ح	ترکیب لطافت زنانگی با برندگی ایمان در مناسبات اجتماعی			
خ	حق آموزش	توانمندی علمی آموزش و تربیت اسلامی یادگیری مشروط	علم‌آموزی	۲۷
د	تشویق و تأکید به یادگیری			
ذ	شکوفایی استعداد درونی			
ر	علم‌آموزی راهی برای پیشرفت			
ز	رعایت حجاب و عفاف	حفظ کرامت و شانیت زنان امنیت روحی-روانی	امنیت اجتماعی	۴۰
ژ	رعایت مسئله محرم و نامحرم و عدم اختلاط روابط زن و مرد			
س	حفظ کیان خانواده و آرامش و سلامت جامعه			
ش	ارتقای فرهنگ اسلامی			
ص	تقویت روحی مردان			

کد	جملات کلیدی	زیر مقوله	مقوله	فراوانی
ض	ایثارگری	حفظ ارزش‌های اسلامی مبارزه مجاهدانه	روحیه ملی	۳۳
ط	مقاومت در برابر دشمنان			
ظ	شهادت‌طلبی			
ع	جهاد			
غ	شرکت در راهپیمایی	مشارکت سیاسی و اجتماعی پشتیبانی از نظام سیاسی	سرمایه اجتماعی	۴۳
ف	حضور در نماز جمعه			
ق	شرکت در انتخابات			
ک	حضور در جنگ تحمیلی			
گ	تقویت روحی و حمایتی مردان در جنگ			
ل	مشارکت و فعالیت در عرصه سیاسی			
م	حضور در میدان علمی و ورزشی			

نمودار ۱، فراوانی مقوله‌های نقش زنان در تحکیم قدرت نرم ایران را در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بیانات آیت‌الله خامنه‌ای نشان می‌دهد که بیشترین تأکید ایشان در خصوص تحکیم نهاد خانواده بوده است که در بیانات ایشان، به این موضوع ۶۹ بار تأکید و توجه شده است. گام بعدی توصیف و تحلیل هر یک از این مقوله‌هاست که به شرح ذیل است:

نمودار ۱: فراوانی مقوله‌های نقش زنان در تحکیم قدرت نرم ایران

۵-۱. تحکیم نهاد خانواده

یکی از مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم در ایران «تحکیم نهاد خانواده» است که در اصل چهارم سند چشم‌انداز به آن اشاره شده است (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ۱۳۸۲: ۴)؛ زیرا خانواده کانون اصلی رشد و تربیت انسانی است که آداب و رسوم و فرهنگ بومی هر جامعه‌ای را تقویت و پایه‌های نظام سیاسی را مستحکم و قدرت نرم را در سطح ملی و بین‌المللی افزایش می‌دهد. از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، خانواده نهاد تأثیرگذار و حائز اهمیتی است و آنچه در درجه اول در مسئله زن، اهمیت دارد، مسئله خانواده است. نقش خانوادگی زن، از همه نقش‌هایی که می‌تواند ایفا کند، اهمیتش بیشتر است، زیرا افراد را برای ورود به جامعه آماده می‌کند و رشد و بالندگی استعداد‌های درونی انسان‌ها به زن وابسته است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۲۰). در واقع زن در محیط خانواده، نقش مهمی در رشد همه‌جانبه افراد جامعه دارد و در صورت نابودی خانواده، جامعه فاسد و نابود می‌گردد. بنابراین اگر خانواده سالمی وجود داشته باشد، آن جامعه سالم خواهد شد و به‌صورت صحیح موارث فرهنگی خودش را منتقل خواهد کرد. لذا در آن جوامعی که خانواده دچار اختلال می‌شود، معمولاً اختلالات فرهنگی - اخلاقی به وجود می‌آید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۸/۰۱/۱۶).

افزون بر این‌ها، ایشان به فرزندآوری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مجاهدت‌ها و وظایف زنان تأکید کرده‌اند: «فرزندآوری هنر زن است. زن است که زحماتش را تحمل می‌کند و این زن است که خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به او داده است. اگر ما این موضوع را در جامعه به دست فراموشی نسپریم؛ آن وقت پیشرفت خواهیم کرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۲/۰۲/۱۱). همچنین ایشان علاوه بر تأکید بر فرزندآوری به تربیت فرزندان توسط مادر اشاره می‌کنند: «مادر می‌تواند فرزندان را به بهترین وجه تربیت کند. تربیت فرزند به‌وسیله مادر، مثل تربیت در کلاس درس نیست؛ با رفتار است، با گفتار است، با نوازش است، با زندگی کردن است. مادران با زندگی کردن، فرزند تربیت می‌کنند. پس هرچه زن صالح‌تر و عاقل‌تر باشد، این تربیت بهتر خواهد شد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۲/۰۲/۱۱)؛ اما فریفتگان غافل، مادری زن را تحقیر می‌کنند؛ درحالی‌که مادری یعنی تولید والاترین محصول و متاع عالم وجود، یعنی بشر است. بنابر این مادر از هر سازنده‌ای، سازنده‌تر و با ارزش‌تر است. ممکن است بزرگ‌ترین ابزار بسیار پیچیده الکترونیکی را به وجود آورند و موشک‌های قاره‌پیما بسازند؛ اما هیچ یک از این‌ها اهمیت آن را ندارد که کسی یک انسان والا به وجود آورد و او، مادر است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰).

بنابر این زنان نقشی اصلی در رشد و شکوفایی جامعه دارند و از طریق استحکام

خانواده، فرزندآوری و تربیت فرزند بر اساس آموزه‌های اسلامی می‌تواند موجب قدرت نرم جمهوری اسلامی گردد.

۵-۲. علم‌آموزی

یکی دیگر از مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم در سند چشم‌انداز، توانمندی علمی؛ یعنی برخورداری ایران از دانش پیشرفته، توانایی در تولید علم و فناوری است (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ۱۳۸۲: ۱)؛ زیرا در دنیای امروز، کشوری قدرتمندتر است که از لحاظ تولید علم قدرت‌تر باشد (جعفری پناه و پوراحمدی، ۱۳۹۱: ۱۱۰). در اصل دوم سند چشم‌انداز به تولید علم و دانش و برخورداری از دانش پیشرفته تأکید شده است که در پرتو این امور در افق ۱۴۰۴، باید جامعه ایرانی به جایگاه علمی برتر در منطقه تبدیل گردد؛ زیرا توانمند شدن در حوزه علم و دانش از یک‌سو منجر به کاهش وابستگی و از سوی دیگر، خودکفایی و استقلال ایران را تضمین می‌نماید و مهم‌تر اینکه در عرصه روابط بین‌الملل، جایگاه کشور ایران را ارتقا می‌دهد.

آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص توانمند شدن علمی، به رشد فکری و علمی زنان نیز تأکید کرده‌اند و معتقدند که زنان باید همانند مردان از رشد فکری و علمی برخوردار باشند و سپس ایشان همه افراد جامعه را برای تشویق زنان برای کسب علم تشویق می‌کند: «شما هر چه بتوانید دانشجویان دختر را تشویق به علم‌آموزی کنید؛ این کار، کشور را به اهداف خویش نزدیک‌تر خواهد کرد، زیرا مردم به خدمات زنان نیازمندند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۶/۱۰/۲۶). همچنین ایشان، مناسب‌ترین زمینه برای فعالیت عمومی زنان را عرصه‌های علمی می‌دانند: «کارهای دانشگاهی و علمی از هر نوعش برای زن مناسب است. زن اگر بخواهد استاد شده، تدریس کند، کتاب بنویسد، کارهای فرهنگی کند، تفاوتی ندارد، مناسب است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۸/۱۰/۲۶). اگرچه ایشان مناسب‌ترین شغل برای زنان را فعالیت علمی می‌داند، اما هدف از تحصیل علم را اشتغال صرف و کسب مناصب بالا نمی‌داند؛ بلکه ایشان معتقدند که زنان باید شأن انسانی خود را در جامعه پیدا کنند. اعتماد به نفس پیدا کنند و به خودباوری برسند که جنس دوم نیست؛ پس شخصیت حقیقی خود را نشان دهند. بنابر این باید فرصت مناسب در اختیار زنان قرار داد تا استعدادهایی که در درونشان به‌صورت بالقوه وجود دارد، بالفعل کنند. بنابر این اگر زنان در جامعه بتوانند به توانمندی علمی دست یابند، تربیت فرزندان بهتر و جامعه پیشرفته‌تر و در نتیجه قدرت نرم در ایران تقویت خواهد شد. در نهایت ایشان، حضور زنان در محیط علمی را مشروط به رعایت حجاب می‌دانند:

«ما امروز چقدر زنان دانشمند در رشته‌های مختلف در جامعه‌مان داریم، امروز در جمهوری اسلامی رشته‌های گوناگون علمی در اختیار خانم‌هاست؛ زن‌هایی که عفاف، عصمت و حجابشان را حفظ کردند و به فعالیت علمی هم می‌پردازند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۱/۰۹/۲۵). بنابر این ایشان، برای توانمند شدن زنان و حتی پیشرفته‌تر شدن جامعه ایران به رشد علمی زنان مشروط به رعایت حجاب و عفاف تأکید می‌کنند.

۳-۵. جامعه اخلاقی

یکی دیگر از مؤلفه‌های قدرت نرم، تحقق جامعه اخلاقی است. نظام جمهوری اسلامی ایران با توجه به حفظ هویت اسلامی و شیعی، در سیاست‌ها و برنامه‌های خویش در حوزه‌های مختلف، اخلاق را لحاظ کرده است. در بند هفتم سند چشم‌انداز به تحقق جامعه اخلاقی تأکید شده که به معنای این است که سبک زندگی اسلامی - ایرانی برای دیگر جوامع الهام‌بخش گردد (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ۱۳۸۲: ۲). نظام جمهوری اسلامی، پس از استقرار و حتی پس از جنگ تحمیلی، قدرت خویش را نه بر اساس قدرت نظامی، بلکه بر پایه ایمان و اخلاق استوار کرد. سبک زندگی اخلاقی مورد پذیرش نظام جمهوری اسلامی یکی از منابع ارتقای قدرت نرم کشور ایران است؛ زیرا نظارت و اجرای اخلاق، منجر به برقراری عدالت، صلح، امنیت و از همه مهم‌تر وحدت و همبستگی ملی گردد.

آیت‌الله خامنه‌ای بر نقش زنان در ترویج و تبلیغ اخلاق اسلامی به‌عنوان مهم‌ترین وظیفه دینی و اجتماعی آنان تأکید کرده‌اند و تعهد و پایبندی به مبانی و ارزش‌های اخلاقی در مناسبات اجتماعی را عامل دستیابی زنان به تقویت قدرت نرم می‌دانند. ایشان می‌فرمایند: «عظمت زن آن است که بتواند حیا و عفاف زنانه را که خدا در وجود زن به ودیعه گذاشته است حفظ کند و این را با عزت مؤمنانه، بیامیزد. این را با احساس تکلیف و وظیفه بیامیزد. لطافت را در جای خود به کار ببرد و تیزی و برندگی ایمان را هم در جای خود به کار ببرد. این ترکیب ظریف لطافت و برندگی ایمان تنها از آن زن‌هاست و این امتیازی است که خداوند متعال به زن داده است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۳/۰۱). همچنین ایشان در جای دیگر می‌فرمایند: «زن اسلامی موجودی دارای ایمان، متصدی مهم‌ترین بخش تربیت انسانی و اجتماعی است. دارای رشد علمی و معنوی است. مدیر کانون خانواده است. مایه آرامش جنس مرد است. همه این‌ها در کنار خصوصیات زنانگی نظیر لطافت، رقت قلب و ... است و این الگوی زن مسلمان است که می‌تواند الهام‌بخش تمام زنان در جهان گردد» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷).

۵-۴. امنیت اجتماعی

تأمین امنیت اجتماعی یکی دیگر از مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم در سند چشم‌انداز می‌باشد. اصلی‌ترین کار ویژه هر نظام سیاسی تأمین امنیت اجتماعی است. امنیت اجتماعی یعنی اینکه اعضای جامعه به دور از ترس، اضطراب و تهدیدات هستند و جان، مال، ناموس، هویت و اعتقادات آنان از هرگونه تعدی و تعرض مصون می‌باشد (قربی و جعفری، ۱۳۹۴: ۴۰-۴۷). به تعبیر دیگر امنیت اجتماعی توانایی اعضای جامعه در حفظ ارزش‌ها و ویژگی‌های فرهنگی، ملی و ... در برابر تهدیدات است (نوبینیا، ۱۳۸۲: ۶۲). بر این اساس امنیت اجتماعی نقش اساسی در استحکام امنیت ملی دارد؛ زیرا حفظ ارزش‌های فرهنگی و ملی می‌تواند منجر به حمایت و پاسداری از سرزمین و مردم در مقابل خطرات و تهدیدات دشمنان کشور گردد. تهدیداتی که به امنیت اجتماعی ضربه می‌زند، با مؤلفه‌ها و عناصر ارزشی جامعه ارتباط دارد. بنابر این هر تهدید فردی یا گروهی نسبت به ارزش‌ها، مخل امنیت است و بی‌تردید واکنش اعضای جامعه را برمی‌انگیزد. پس اگر در جامعه‌ای، ارزش‌های مورد قبول جامعه از سوی عواملی مخدوش و یا تهدید شود، امنیت اجتماعی دچار خدشه می‌گردد و جامعه با مشکلات و انحرافات زیادی روبه‌رو می‌شود. بر این اساس رسالت اعضای جامعه برای ارتقای امنیت اجتماعی، حمایت و پاسداشت از ارزش‌ها و شاخص‌های هویت اجتماعی است؛ اما از آنجا که بخش وسیعی از تهدیدات دشمنان به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم نسبت به ارزش‌های جامعه، توسط زنان انجام می‌گیرد که یا خودشان فرهنگ بیگانه را تبلیغ و ترویج می‌کنند و یا مورد هدف تهاجم فرهنگی قرار می‌گیرند، پس شناخت زنان از تهاجم فرهنگی در ابعاد متفاوتش و مقابله با آن، می‌تواند منجر به دفاع کشور از ارزش‌های دینی و ملی گردد. در واقع نقش زنان به‌عنوان مادر در هدایت، کنترل و نظارت بر فرزندان برای برقراری فضای سالم در خانه و جامعه، در مقابله با این تهاجم تأثیرگذار است. آیت‌الله خامنه‌ای با توجه به نقش و جایگاه زنان برای رویارویی و دفع تهاجم فرهنگی، به‌ضرورت رعایت حجاب به‌عنوان ابزار مؤثر در مقابله با دشمنان و تقویت قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی تأکید کرده‌اند. در ابتدا ایشان به تمدن غربی برای ترویج برهنگی که منجر به ویران شدن خانواده گردیده، نقد می‌کنند: «تمدن غربی، متأسفانه فرهنگ رایج خود را در کل دنیا گسترش داده است. امروز در دنیا کاری کرده‌اند که زن، جلوه‌گری کند، زیبایی‌های خودش را در معرض التذاذ مردان قرار دهد. ظلمی از این بالاتر؟ اسم این را گذاشته‌اند آزادی. نقطه مقابلش را گذاشته‌اند اسارت! درحالی که حجاب زن، احترام و حریم زن است. این حریم را شکستند. یکی از

اولین آثار سوء این مسئله، ویران شدن خانواده است. وقتی در یک جامعه‌ای، خانواده متزلزل شد، مفاسد در جامعه نهادینه می‌شود» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۲/۰۲/۱۱).

سپس ایشان در خصوص عملکرد رسانه‌های معاند علیه حجاب بانوان ایران می‌فرمایند: «دشمنان ما پول‌های زیادی خرج می‌کنند و مدام علیه حجاب تبلیغ می‌کنند تا روی هویت زن مسلمان اثر بگذارند. که چه بشود؟ نتیجه‌اش این است که چهار دختر در گوشه‌ای، فریب بخورند و روسری‌شان بردارند، حالا مثلاً ما چه شدیم! تلاششان عقیم است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷). بنابر این با همه این تلاش‌ها علیه حجاب، امروز بانوان ایرانی تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشودند و ثابت کردند می‌توان زن بود، محجبه بود و درعین حال در میدان اجتماعی فعال بود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷). در جای دیگر در خصوص اهمیت حجاب می‌فرمایند: «با حجاب زن مسلمان، هم زنان و هم مردان مسلمان امنیت پیدا می‌کنند. آنجایی که حجاب را از زنان دور می‌کنند و آنجایی که زن را به برهنگی نزدیک می‌کنند، در درجه اول امنیت خود زن از بین می‌رود و سپس امنیت مردان و جوانان از بین می‌رود؛ پس برای اینکه جامعه‌ای دارای امنیت باشد باید مسئله حجاب رعایت گردد» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۲۰).

۵-۵. روحیه ملی

در سند چشم‌انداز، روحیه ملی یعنی تقویت ایمان، اخلاق و ایثار که این امر، یکی دیگر از مؤلفه‌های قدرت نرم است (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ۱۳۸۲: ۲) همان‌گونه که ریشه قدرت نرم در باورها و افکار عمومی است؛ ریشه روحیه ملی نیز در ارزش‌ها، باورها، اعتقادات و فرهنگ ملی کشورهاست. به تعبیر دیگر، روحیه ملی به معنای دفاع آگاهانه و داوطلبانه مردم از اصول، آرمان‌ها و ایدئولوژی‌های حاکم بر جامعه خویش است. شاخص‌های روحیه ملی در گفتمان اسلامی شجاعت، مقاومت، جهاد، شهادت و ... است و این شاخص‌ها در نظام اسلامی به‌مثابه یکی از مؤلفه‌های قدرت نرم است (افتخاری و شعبانی، ۱۳۸۹: ۹۹). در تبیین نقش زنان در تقویت روحیه ملی به‌عنوان یکی از منابع قدرت نرم، می‌توان اذعان کرد که با آغاز جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه ایران، تنها عاملی که باعث روحیه‌بخشی به رزمندگان می‌شد، از یک‌سو مشارکت و حضور زنان در حوزه دفاع و جهاد بود و از سوی دیگر پشتیبانی حمایتی و روحیه‌ای زنان به مردان بود. آیت‌الله خامنه‌ای در این خصوص می‌فرماید: «در دوران جنگ، نقش زنان یک نقش فوق‌العاده بود. زنان مباشر در میدان جنگ، در کارهای پشتیبانی و بعضاً در

کارهای نظامی که من بخش کارهای پشتیبانی‌اش را خودم از نزدیک در اهواز دیدم، یک نقش فوق‌العاده بود. زن‌ها حتی در بخش‌های نظامی هم فعال بودند. این‌ها یک مجموعه کاری است که با هیچ معیاری قابل اندازه‌گیری نیست» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۱۰/۱۴). همچنین ایشان مشارکت غیرمستقیم زنان را در مبارزه با مستکبران تمجید و می‌فرمایند: «زنان ایران توانستند هویت حقیقی خودشان را پیدا کنند. در میدان‌های گوناگونی حضور یابند و عظمت روحی زن مسلمان را نشان دهند که شما نمونه‌اش را در وضع مادران شهدا دیدید؛ زنانی که توانستند شهیدانی را پرورش دهند؛ زنانی که توانستند شوهران یا فرزندان خود را به‌صورت انسان‌های فداکاری درآورند که بروند و از کشور دفاع کنند. این‌ها زنان بزرگی هستند» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰). «بنده هر وقت با این زنان مواجه می‌شوم، در مقابل آن‌ها احساس خشوع می‌کنم. مادری که دو فرزند، سه فرزند خود را در راه خدا داده است، ولی محکم ایستاده و به ما سفارش می‌کند که بایستید، محکم باشید. این واقعیت زنان جامعه ما است که بسیار افتخارآمیز است؛ البته نقش همسرها هم نقش بسیار مهمی است. همسران جوان نه تنها مانع شوهرانشان نشدند، بلکه تشویق کردند و اصلاً نمی‌شود نقش زنان را محاسبه کرد. انسان زمانی این‌ها را می‌بیند، می‌فهمد که فرآورده‌های انقلاب اسلامی چقدر باعظمت است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۱۲/۲۲).

همچنین ایشان در خصوص نقش زنان در حفظ جریان مقاومت اسلامی به‌عنوان قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی بیان می‌کند: «شما زنان مسلمان، برای زنان کشورهای اسلامی مایه دلگرمی هستید. ما از شما یاد گرفته‌ایم، این مقاومت را حفظ کنید و این ایستادگی را غنیمت بشمارید با استقامتتان، با حضورتان در صحنه‌های گوناگون و آبروی را که به اسلام داده‌اید، تداوم ببخشید. شماها اسلام را زنده کردید» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۰/۱۰/۱۱).

۵-۶. سرمایه اجتماعی

در اصل ۲ این سند به سرمایه اجتماعی تأکید شده است. سرمایه اجتماعی در نظام سیاسی یک کشور بر اساس شاخص‌هایی نظیر اعتماد مردم به نظام سیاسی؛ مشارکت و همکاری در عرصه‌های مختلف در جامعه تعریف می‌گردد (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ۱۳۸۲: ۴). از آنجا که افزایش مشارکت در حوزه‌های مختلف نشانگر کارآمدی و مشروعیت نظام سیاسی است، پس می‌تواند به‌عنوان مؤلفه ارتقا قدرت نرم مدنظر قرار گیرد. در تبیین نقش زنان در تقویت مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی نظیر مشارکت سیاسی و

اجتماعی می‌توان ذکر کرد که تحول و تغییری بزرگ با پیروزی انقلاب اسلامی در مشارکت سیاسی- اجتماعی زنان ایجاد شد و مشارکت زنان در ابعاد مختلف ترسیم گردید. آیت‌الله خامنه‌ای حضور و مشارکت مستقیم و غیرمستقیم زنان در جبهه‌ها، شرکت در راهپیمایی‌ها، مشارکت در عرصه سیاسی، فعالیت در عرصه علمی و فعالیت‌های ورزشی با پوشش اسلامی را منجر به ارتقای قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی می‌دانند. ایشان شرکت زنان در راهپیمایی، نماز جمعه و ... را افتخار می‌دانند: «خانم‌هایی که با حجاب کامل فرزندانشان را در بغل گرفته‌اند و در شرایط دشوار به راهپیمایی آمده‌اند؛ برای اعلام موضع سیاسی در نماز جمعه شرکت کرده و به پای صندوق‌های رأی می‌روند، برای ما افتخار است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۱/۰۹/۲۵). همچنین ایشان در خصوص نقش و مشارکت زنان در پیروزی انقلاب اسلامی می‌فرمایند: «اگر زن‌ها به انقلاب نپیوسته بودند، اگر جوان‌ها از خانه برای پیوستن به صفوف انقلاب بیرون نمی‌آمدند و مادرهایشان نمی‌گذاشتند، اگر زن‌ها دل در گرو انقلاب نداشتند، به احتمال زیاد این انقلاب به این شکل پیروز نمی‌شد یا اصلاً پیروز نمی‌شد» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۹/۰۹/۰۵).

در جای دیگر ایشان در خصوص مشارکت زنان در جنگ تحمیلی می‌فرمایند: «در جنگی که بر ما تحمیل شد، اگر بانوان در میدان جنگ به صورت مستقیم و غیرمستقیم حضور نداشتند، ما در این آزمایش دشوار پیروز نمی‌شدیم؛ زن‌ها ما را پیروز کردند» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۴/۲۱). همچنین ایشان در خصوص مشارکت زنان در عرصه سیاست می‌فرمایند: «در عرصه فعالیت‌های سیاسی، زن مسلمان حق دارد، وظیفه‌ای را که بر دوش خود حس می‌کند انجام دهد؛ چنانچه دختری احساس می‌کند باید در کارهای سیاسی وارد شود، برای آن‌ها میدان به شرط رعایت عفاف و عدم اختلاط و امتزاج زنان و مردان باز است. اسلام روی این مسئله حساسیت دارد؛ اگر این حساسیت اسلام نسبت به روابط مرد و زن رعایت شود، کارهایی که مردان در عرصه سیاست انجام می‌دهند، زنان نیز اگر فرصتش را داشته باشند، می‌توانند انجام دهند» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۲۰).

در نهایت ایشان به مشارکت زنان در عرصه ورزشی با رعایت حجاب تأکید می‌کنند: «زن محترم است و هیچ‌کس هم نگفته زن در میدان‌های اجتماعی وارد نشود و این مسئله که بانوان ورزشکار ما با حجاب در میدان می‌روند، خیلی فوق‌العاده است. این بانوان هویت اسلامی- ایرانی خودشان را نشان دادند. در کشوری از کشورهای اروپایی، زنی را در دانشگاه، در ورزشگاه و در خیابان به حکم قانون به زن محجبه معترض

می‌شوند؛ آن وقت در این کشورها، یک زن محجبه در موضع قهرمانی بر روی سکوی قهرمانی می‌رود و همه افراد را وادار به تکریم و تجلیل می‌کند و این کار خیلی با عظمت است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۰۷/۰۲).

در نهایت ایشان تأکید می‌کنند که راهکار تداوم و زنده نگه‌داشتن زن ایرانی مسلمان در همان روندی که انقلاب، در وی، جا انداخته این است که زنان، مکتب اسلام را مبنا قرار دهند و از زنان برجسته دین اسلام الگوگیری نمایند. در این خصوص می‌فرماید: «قرآن کریم چندین الگوی عملی از زنان و مردان متعالی را به‌عنوان الگوی عملی انسان‌ها معرفی کرده است که در رأس زنانی که مطرح می‌شود، حضرت فاطمه زهرا^(س) است که تمام ابعادی که برای یک زن متصور است، در فاطمه زهرا^(س) جلوه کرده است. یک زن ملکوتی، یک انسان به تمام معنا است و در یک کلمه ایشان الگو است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۱۰/۰۶). حضرت فاطمه^(س) موجودی ملکوتی است که در عالم به‌صورت انسان ظاهر شده است. در کنار مقام معنوی ایشان، خصلت‌های برجسته و کارکردهای مهم در زندگی شخصی این بانوی بزرگوار، هرکدام یک درس است، تقوای، عفت و طهارت، مجاهدت، شوهرداری، فرزند داری و سیاست فهمی وی، هرکدام یک درس است. بنابراین در زندگی حضرت زهرا^(س) باید دقیق شد و به معنای واقعی کلمه، آن را الگو قرار داد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۰/۱۰/۱۱).

بر این اساس می‌توان اذعان کرد که زنان با الگوگیری از شاخص‌های وجودی حضرت زهرا^(س) نظیر عفت و طهارت، همسرداری، فرزندپروری، سیاست فهمی و ... می‌توانند به سبک زندگی اسلامی - ایرانی دست یابند و تولیدکننده و ارتقا دهنده قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی گردند، زیرا با الگوگیری از ایشان می‌توانند نقص و کاستی‌ها را در خانواده و جامعه برطرف نمایند. جامعه اخلاقی را محقق سازند؛ امنیت و آرامش را در خانواده و جامعه برقرار سازند و در نهایت برای زنان کشورهای منطقه و دیگر کشورهای جهان الهام بخش گردند.

۶. نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی این امر بود که در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ با تأکید بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، نقش زنان در تقویت مؤلفه‌های اجتماعی قدرت نرم ایران چگونه ترسیم شده بود که برای دستیابی به پاسخ، متن سند و بیانات ایشان از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۲ با روش تحلیل محتوای کیفی مطالعه و بررسی گردید و ۶ مقوله برای نقش زنان در تقویت و ارتقای قدرت نرم ایران نظیر تحکیم نهاد خانواده، علم‌آموزی،

جامعه اخلاقی، روحیه ملی، تأمین امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی تعیین گردید که چند نکته اساسی از یافته‌های به دست آمده، استنباط گردید:

در متن سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، زنان نقش مهمی در استحکام خانواده دارند؛ زیرا می‌توانند با فرزندآوری و تربیت فرزندان بر اساس الگوهای اسلامی به درونی کردن ارزش‌ها و هنجارها در خانواده و جامعه کمک کند و قدرت نرم را در سطح ملی افزایش دهند. همچنین ایشان معتقدند که زنان با درونی کردن ارزش‌های اخلاقی نظیر ایثار، ساده زیستی و آرامش در مناسبات اجتماعی می‌توانند به تقویت قدرت نرم یاری رسانند. همچنین زنان با افزایش توانمندی در عرصه علم و دانش می‌توانند زمینه وابستگی به بیگانگان را در حوزه‌های مختلف کاهش دهند و منجر به قدرت نرم کشور ایران گردند. سپس ایشان بیان کردند که زنان با افزایش آگاهی خویش می‌توانند در برابر تهاجم فرهنگی مقاومت نمایند و کشور را در دفاع از ارزش‌های ملی و دینی یاری رسانند. یعنی زنان علاوه بر اینکه به‌عنوان مادر و همسر می‌توانند هدایتگر همسر و فرزندان باشند، می‌تواند با رعایت حجاب در جامعه، در ابتدا آرامش و امنیت روانی خویش را تأمین نمایند و سپس موجب آرامش و امنیت در جامعه گردند. پس از منظر ایشان رعایت حجاب و پاکدامنی ابزاری تأثیرگذار در مقابله با دین ستیزان و دشمنان است. از منظر ایشان، زنان با تقویت باورها و ارزش‌های مذهبی، روحیه ایثار، مقاومت، تقویت روحیه همسران در پشت جبهه‌های جنگ نقش اساسی در دستیابی به تقویت روحیه ملی دارند. از نظر ایشان، زنان به‌عنوان منبع سرمایه اجتماعی با مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی نظیر مشارکت و مبارزه برای سقوط رژیم پهلوی، حضور مستقیم و غیرمستقیم در جنگ تحمیلی، شرکت در راهپیمایی‌ها، فعالیت در عرصه علمی و ورزشی با پوشش اسلامی توانسته‌اند در تقویت قدرت نرم ایران نقش‌آفرین باشند. در نهایت ایشان تأکید می‌کنند که زنان برای اینکه تولیدکننده و ارتقا دهنده قدرت نرم ایران باشند، به الگوگیری از زنان برجسته دین اسلام نظیر حضرت زهرا (س) نیازمندند.

فهرست منابع

- ابراهیمی، مهدی؛ داداشی، محمدحسین (۱۳۹۸). *مؤلفه‌های قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای*. اولین همایش انقلاب اسلامی با محوریت چهار دهه مقاومت و بایسته‌های فرهنگی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، ۱-۱۹.
- افتخاری، اصغر؛ شعبانی، ناصر (۱۳۸۹). *قدرت نرم، نبرد نامتقارن تحلیل جنگ ۳۳ روزه حزب الله و جنگ ۲۲ روزه غزه*. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
- پیشگاهی فرد، زهرا (۱۳۹۰). *جایگاه قدرت نرم در قدرت ملی با تأکید بر جمهوری اسلامی*. راهبرد، ۱۹۳.
- جعفری پناه، مهدی؛ میراحمدی، منصور (۱۳۹۱). *مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی با رویکرد اسلامی*. معرفت سیاسی، دوره ۴، شماره ۲، ۱۰۵-۱۲۲.
- جعفری پناه، مهدی؛ پوراحمدی، حسین (۱۳۹۱). *قدرت نرم از دیدگاه اسلام و کاربرد مؤلفه‌های آن*. مطالعات قدرت نرم، شماره ۶، ۱۰-۴۸.
- جعفری، علی اکبر؛ قربی، سیدجواد (۱۳۹۵). *مؤلفه‌های منابع سیاسی قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران در افق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴*. پژوهش‌های سیاست اسلامی، ۷۵-۹۴.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰/۱۰/۱۱). *بیانات در جمع خانواده شهدا و جانبازان و مفقودان*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۱/۹/۲۵). *بیانات به مناسبت میلاد فرخنده حضرت زهرا (س) و روز زن*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵/۱۲/۲۰). *بیانات در اجتماع زنان خوزستان*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۸/۳/۱). *بیانات در جمعی از دانشجویان*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۲/۲/۱۱). *بیانات در دیدار با جمعی از مداحان*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰/۱۰/۱۴). *بیانات در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی با موضوع زن و خانواده*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۸/۱/۱۶). *بیانات در دیدار با کارگزاران نظام*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۶/۱۲/۱۷). *بیانات در جمعی از مداحان*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۷/۷/۲). *دیدار با مدال‌آوران کاروان ورزشی ایران در بازی‌های آسیایی*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۱/۴/۲۱). *دیدار با شرکت‌کنندگان اجلاس جهانی زن و بیداری اسلامی*.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۷/۱۲/۲۲). *بیانات در جمع خانواده شهدای حرم*.

- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۶/۱۰/۲۶). بیانات در دیدار با گروهی از پزشکان سراسر کشور.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶/۷/۳۰). بیانات در همایش بزرگ خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد حضرت زهرا (س).
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۹/۹/۵). بیانات ویژه روز بسیج در پادگان امام حسن مجتبی (ع).
- خامنه‌ای، سید علی (۱۴۰۲/۱۰/۶). بیانات در دیدار با اقشار مختلف زنان.
- دارا، جلیل؛ صادقی، الهه (۱۴۰۲). *اشتغال زنان در دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای مبتنی بر الگوی اسلامی-ایرانی*. مطالعات الگوی پیشرفتن اسلامی-ایرانی، دوره ۱۱، شماره ۲، ۲۷۰.
- رهبر، عباسعلی (۱۳۹۴). *قدرت نرم انقلاب اسلامی و بیداری اسلامی*. پژوهش‌های راهبردی سیاست، دوره ۴، شماره ۱۴.
- سعیدی، روح‌الامین؛ مقدمی، فرحامیدرضا (۱۳۹۳). *منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران*. *مطالعات قدرت نرم*، دوره ۴، شماره ۱۱، ۱۰۷-۱۲۷.
- سند چشم‌انداز ۱۴۰۴. (۱۳۸۲).
- شعبانی سارویی (۱۳۹۲). *قدرت نرم و هویت فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران*. *مطالعات قدرت نرم*، دوره ۳، شماره ۹.
- علی اکبری، احسان (۱۳۹۷). *حجاب زنان به‌مثابه مؤلفه قدرت نرم امنیت‌افزایی حاکمیت دینی*. *مطالعات انقلاب اسلامی زنان و خانواده*، دوره ۵، شماره ۸، ۱۰۱-۱۲۸.
- قربی، سیدمحمدجواد؛ جعفری، علی‌اکبر (۱۳۹۴). *منابع قدرت نرم ایران، مطالعه موردی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران*. پاسداری فرهنگ انقلاب اسلامی، دوره ۴، شماره ۱۰، ۴۰-۴۷.
- گیلاوندی، زینب؛ عبدخدایی، مجتبی (۱۴۰۲). *حجاب اسلامی در روابط بین‌الملل و نقش آن در تقویت قدرت نرم گفتمان اسلامی*. اسلام و علوم اجتماعی، دوره ۱۶، شماره ۲۹، ۲-۵.
- محمدپور، امین (۱۳۹۲). *روش تحقیق کیفی (ضد روش)*. تهران: جامعه‌شناسان.
- معین، محمد (۱۳۷۱). *فرهنگ فارسی*. تهران: دانشگاه امیر کبیر.
- نامور، زهرا؛ ورع، نرجس (۱۴۰۱). *جایگاه و نقش علمی زنان در قدرت نرم ایران*. *مطالعات قدرت نرم*، شماره ۲۸، ۱۲۷-۱۵۳.
- نای، جوزف (۱۳۸۲). *قدرت نرم*. راهبرد، ۳۶۳-۳۸۰.
- نای، جوزف (۱۳۸۹). *قدرت نرم*، ترجمه محسن روحانی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).

- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۲). *درآمدی بر امنیت اجتماعی*. مطالعات راهبردی، دوره ۱۹، ۴۱-۶۲.
- نیاکویی، امیر؛ ستوده، علی‌اصغر (۱۳۹۳). *ماهیت رویارویی نرم غرب در روند انقلاب‌های عربی*. پژوهش‌نامه انقلاب اسلامی، دوره ۳، شماره ۴.

Reference

- Ali Akbari, Ehsan; Others (2018). Women's hijab as a component of soft security power of religious sovereignty. *Islamic Revolution Studies of Women and Family*, volume 5, No.8, 101-128.
- Baldwin, David (2003). Power Interntional Relation in *Handbook of interntional Relations*, walter carlsnaes et.al. London.
- Dara, Jalil; Sadeghi, Elahe (2023). Women's employment in Ayatollah Khamenei's view based on the Islamic-Iranian model. *Studies of Islamic-Iranian development model*, 270.
- Ebrahimi, Mehdi; Dadashi, Mohammad Hossein (2019). The soft power components of the Islamic Republic system in the thought of Ayatollah Khamenei. The first conference of the Islamic Revolution, focusing on four decades of resistance and cultural values, the statement of the second step of the Islamic Revolution, 1-19.
- Eftekhari, Asghar; Shabani, Nasser (2010). Soft power, asymmetric warfare, an analysis of the 33-day war of Hezbollah and the 22-day war of Gaza. Tehran: Imam Sadiq University (AS).
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (1/1/1992). Statements among the families of martyrs, veterans and the missing
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (16/1/1992). Statements on the occasion of the auspicious birthday of Hazrat Zahra and Women's Day
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (10/3/1997). Statements in Khuzestan women's community.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (22/5/2019). Statements in a group of students.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (1/5/2013). Statements in a meeting with a group of devotees
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (4/1/2012). Statements in the third meeting of strategic thoughts on the topic of women and family
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (5/4/1999). Statements in the meeting with the agents of the system.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (8/3/2018). Statements in a group of praisers.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (24/9/2018). Meeting with the medal winners of the Iranian sports caravan in the Asian Games.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (11/7/2012). Meeting with the participants of the World Summit on Women and Islamic Awakening.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (13/3/2019). Statements among the families of the martyrs of the shrine.
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (16/1/2008). Statements in a meeting with a group of doctors across the country
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (22/10/1997). Statements at the big conference of sisters at Azadi Stadium on the occasion of Hazrat Zahra's birthday
- Khamenei, Ayatollah Seyed Ali (26/11/1990). Special Statements of Basij Day in Imam Hasan Mojtabi Barracks (AS)
- Khamenei, Ayatollah Seyyed Ali (27/12/2023). Statements in meetings with different classes of women.
- Gharbi, Seyyed Mohammad Javad; Jafari, Ali Akbar (2015). Sources of Iran's soft power, a case study of the Constitution of the Islamic Republic of Iran. *Preservation of Islamic Revolution Culture*, Volume 4, No. 10, pp 40-47.

- Gilavandi, Zainab; Abdakhodaei, Mojtabi (2023). Islamic hijab in international relations and its role in strengthening the soft power of Islamic discourse. *Islam and Social Sciences*, Volume 16, No. 29, 2-5.
- Jafaripanah, Mehdi; Pour Ahmadi, Mansour (2014). Soft power components of the Islamic Republic with an Islamic approach. *Political Knowledge*, volume4, No. 2, 105-122.
- Jafaripanah, Mehdi; Pourahmadi, Hossein (2012). Soft power from the perspective of Islam and the application of its components. *Soft Power Studies*, No. 6, 10-48.
- Mohammadpour, Amin (2013). *Qualitative research method (anti-method)*. Tehran: Sociologists.
- Moin, Mohammad (1992). *Persian culture*, vol.2. Tehran: Amir Kabir University.
- Namur, Zahra; Wara, Narjes (2022). The position and scientific role of women in Iran's soft power. *Soft Power Studies*, No. 28, 127-153.
- Nye, Joseph (2010). *Soft Power and Higher Education*, Harvard University Press.
- Nye, Joseph (2013). *What china and Russia Dont Get About Soft Power ForeignPolicy*
- Nye, Joseph (2010). *Soft power*, translated by Mohsen Rouhani. Tehran: Imam Sadegh University.
- Navideniya, Manijhe (2003). An income on social security. *Strategic Studies*, Volume 19, 41-62.
- Niakui, hope; Sotoudeh, Ali Asghar (2014). The nature of soft confrontation of the West in the process of Arab revolutions. *Islamic Revolution Research Journal*, Volume 3, No.4, 65-80.
- Rahbar, Abbas Ali (2015). The soft power of Islamic revolution and Islamic awakening. *Strategic Policy Research*, Volume 4, No. 14, 11.
- Saidi, Rooh El-Amin; Moghadamifar, Hamidreza (2014). Sources of soft power of the Islamic Republic of Iran. *Soft Power Studies*, Volume 4, No. 11, 107-127.
- Shabani Saroyi, Ramadan (2013). Soft power and cultural identity in the Islamic Republic of Iran. *Soft Power Studies*, Volume 3, No. 9, 80.
- Vision Document 1404. (2003)

